

Tilbakefallsmåling

hos deltakere i promilleprogram

Av Ragnar Kristoffersen - 20. august 2002

1. Innledning

Denne artikkelen presenterer noen tilbakefallsdata for 250 personer som fullførte promilleprogram i friomsorgen i tidsrommet 11.1.1997 til og med 17. april 1999. Tilbakefallet er målt fram til 1. februar 2002. Måleperioden strekker seg med andre ord fra nesten tre år for de som avsluttet sist til over fem år for de som avsluttet tidligst. Opplysningene om ny promillekjøring er hentet fra straffesaksregisteret (STRASAK) med bistand fra Kripos. Det er anmeldelser for ny promillekjøring som danner grunnlag for denne oversikten. Noen saker er ikke avgjort påtalemessig eller av domstolen, og tre anmeldelser er henlagt. Der hvor det foreligger opplysninger om domsavgjørelse i saken, er dette gjort rede for. Det er ellers viktig å være klar over at målingen er gjennomført for mange deltakere som var med relativt tidlig i forsøksperioden og før ordningen ble evaluert av KRUS (Kristoffersen, 1999). Resultatet fra denne målingen kan dermed ikke uten videre generaliseres til hele populasjonen av deltakere i programmet. Etter at deltakerne i denne målingen fullførte tiltaket har over 300 nye deltakere fullført programmet uten brudd fram til og med år 2001. Målingen omfatter dermed cirka 40 % av de som har fullført siden forsøksordningen ble etablert 28. juni 1996.

2. Nye anmeldelser, uavhengig av gjerningsdato og avgjørelse

Tabell 1 viser antall anmeldelser for promillekjøring, uavhengig av gjerningstidspunkt og avgjørelse, fordelt etter sted for program. Første anmeldelse for ny promillekjøring er lagt til grunn. Det vil si at dersom en deltaker har flere anmeldelser, vil dette ikke fremkomme av tabellen. Tabellen inkluderer også tre anmeldelser før avsluttet tilsyn.¹

Tabell 1	anmeldt for ny påvirket kjøring				Total
	ikke registrert	anmeldt	båtpromille	anmeldelse henlagt	
Bodo	26	4			30
Svolvær	6	1			7
Mo i Rana	11			1	12
Buskerud	19	9			28
Østfold	42	8		1	51
Stavanger	36	3	1	1	41
Haugesund	30	4			34
Sandnes	15	2			17
Sør-Trøndelag	28	2			30
Total	213	33	1	3	250

Det er registrert til sammen 37 anmeldelser på 250 deltakere. Dersom vi holder ett tilfelle av båtpromille og de henlagte sakene utenfor, står vi igjen med 33 nye anmeldelser.² Dersom vi heller ikke regner med de tre anmeldelsene som skjedde før programmet var fullført i sin helhet (dvs avsluttet tilsyn), og der deltakerne normalt skulle vært bortvist fra programmet, står vi igjen med 30 anmeldte av 243 mulige. To av anmeldelsene er imidlertid avgjort med frifinnelse (jf pkt. 6).³ Holder vi sistnevnte utenom, står vi igjen med 28 anmeldelser etter fullført tilsyn av et korrigert utvalg på 241, dvs 11,6 %.

Tabell 1 b	anmeldt for ny påvirket kjøring, minus henlagte saker, frifunne og residiv under tilsyn		Total
	ikke registrert	anmeldt	
Bodo	26	3	29
Svolvær	6	1	7
Mo i Rana	11		11
Buskerud	19	9	28
Østfold	42	7	49
Stavanger	36	3	39
Haugesund	30	2	32
Sandnes	15	1	16
Sør-Trøndelag	28	2	30
Total	213	28	241

Det er vanskelig å si noe om forskjellene mellom programstedene (jf tabell 1b), men den relativt høye andelen nye anmeldelser av deltakere fra Buskerud har mest sannsynlig sammenheng med at programmet i Buskerud har hatt en høyere andel tidligere domfelte for promille blant sine deltakere, jf KRUS-rapport nr. 1/99.4 Tidligere domfellelse for promille øker risikoen for tilbakefall, som kan forklare mye av forskjellen mellom Buskerud og de andre programstedene. 5

For øvrig vil anmeldelsesfrekvensen avhenge av flere forhold som ikke er en konsekvens av programmet, for eksempel oppdagelsesrisiko, hyppighet av politikontroller m.v. I tillegg er det forskjeller i observasjonsperiode (måletidsrom) mellom deltakerne fra de ulike fylkene, som gjør at tallene i tabell 1 ikke er direkte sammenlignbare.

3. Nye anmeldelser i løpet av tre tidsintervaller, korrigert for dødsfall

Deltakere som dør etter avsluttet program er forhindret fra å residivere i tida etter dødsfallet. Tabell 2 nedenfor viser antall nye anmeldelser for promille før det har gått henholdsvis ett, to eller tre år siden avslutningsdato. Henlagte saker (3), to frifinnelser, ett tilfelle av båtpromille, samt deltakere som har dødd før utløpet av aktuell måleperiode, er holdt utenfor målegrunnlaget. Tabellen korrigerer imidlertid ikke for andre, ukjente tilbakefallshindrende faktorer, som for eksempel sykehusinnleggelse eller annet institusjonsopphold.

Anmeldelser før 1,2 eller 3 år etter avsluttet tilsyn.

Tabell 2	Anmeldt etter tilsyn	% av anmeldelser etter tilsyn
Innen ett år etter program	9	32
Innen to år etter program	19	68
Innen tre år etter program	26	93

Note: Frifunne, henlagte, båtpromille og døde ikke medregnet

Tabell 2 viser at av totalt 28 anmeldelser registrert fram til 1.2.02 skjer en tredjedel innen ett år etter avsluttet program. Litt over to tredjedeler av anmeldelsene skjer innen to år etter at deltakeren har avsluttet programmet. Innen tre år er nesten alle anmeldelser hittil fanget opp. Bare to anmeldelser blir registrert over tre år etter avsluttet tilsyn. Tilbakefallsmålinger blir ofte gjennomført slik at det er et krav at alle som residiverer i observasjonsperioden skal ha utholdt hele observasjonsperioden før residivet regnes med.6

Regnet på denne måten innebærer det at enkelte nye forhold, der residivet faktisk inntreffer før observasjonstiden er tilbakelagt, likevel holdes utenfor målingen dersom den registrerte ikke også har utholdt hele observasjonstiden, dvs hatt like lang tid å residivere på som resten av utvalget. 7

Dersom vi tar hensyn til ovennevnte, får vi følgende tilbakefallsandeler med henholdsvis ett, to eller tre år som observasjonsperiode (jf tabell 2b).

Anmeldelser ett, to eller tre år etter avsluttet tilsyn.

Tabell 2b.	Anmeldte	Utvalg	Andel i %
1 år	9	235	3,8
2 år	18	232	7,8
3 år	22	192	11,5

Utvalgsreduksjonen fra to til tre år er såpass stor at det er grunn til å legge mindre vekt på 3-årsmålingen.

4. Tid mellom avsluttet tilsyn og første registrerte gjerningsdato

Tabell 3 viser antall dager i gjennomsnitt mellom avsluttet tilsyn og gjerningsdato for første anmeldte promillekjøring etter avsluttet tilsyn, uavhengig av avgjørelse. Anmeldte under tilsyn (3) er ikke medregnet.

Dager mellom avsluttet tilsyn og første gjerningsdato

Tabell 3	N = 34
Gjennomsnitt	549
Median	490
Minimum	54
Maksimum	1231

I gjennomsnitt er ny promillekjøring registrert cirka ett og et halvt år etter avsluttet tilsyn (549 dager). Det seneste tilfellet er registrert 1231 dager (3,4 år) etter avsluttet tilsyn. Det tidligste tilfellet av anmeldt promillekjøring skjer 54 dager etter avsluttet tilsyn. Sistnevnte gjelder en 20 år gammel mann.

Tabell 4 gir tilsvarende beregninger for de ulike programstedene: 8

Tid mellom avsluttet tilsyn og gjerningsdato for første anmeldelse for promillekjøring etter tilsyn, uavhengig av sakens avgjørelse (N = 34).

Tabell 4	Anmeldte	Utvalg	Gj.snitt	Minimum	Maksimum
Bodø	4	30	687	94	1006
Svolvær	1	7	863	863	863
Mo i Rana	1	12	410	410	410
Buskerud	9	28	420	78	924
Østfold	8	50	671	133	1231
Stavanger	5	41	456	54	1028
Haugesund	3	33	417	163	826
Sandnes	1	16	1145	1145	1145
Sør-Trøndelag	2	30	413	289	536

5. Kjønn og anmeldelseshyppighet for promillekjøring

Beregningene i dette avsnittet tar utgangspunkt i alle anmeldelser, uansett avgjørelse (N = 37). Anmeldelsesomfanget er relativt sett nesten 50 % høyere for menn som for kvinner i utvalget. For menn er andelen med nye anmeldelser 15,3 %. Av totalt 28 kvinner i utvalget er det registrert tre anmeldelser, dvs 10,7 %. Deltakertallet for kvinner er imidlertid mye lavere enn for menn. En høyere deltakerandel av kvinner ville kunne gitt et litt annet resultat.

Tabell 5		anmeldt for ny påvirket kjøring, uavhengig av avgjørelse			Total
		ikke registrert	anmeldt	båtpromille	
kjønn	männ	188	33	1	222
	kvinn e	25	3		28
Total		213	36	1	250

6. Ny promillekjøring etter avsluttet tilsyn, fordelt etter kjønn og avgjørelse

Tabell 6 viser status per 1. februar 2002 for alle anmeldelsene i utvalget fordelt etter kjønn, eksklusive tre forhold som ble begått før avsluttet tilsyn. De tre anmeldelsene som skjedde før avsluttet tilsyn, ble alle avgjort med ubetinget dom.

Tabell 6	type reaksjon eller avgjørelse for anmeldelser etter tilsyn, fordelt etter kjønn						Total
	ubetinget m/u bot	betinget m/u bot	frifunnet	ikke avgjort	henlagt pga bevisets stilling	forelegg	
männ	20	1	2	5	2	1	31
kvinne	1	1			1		3
Total	21	2	2	5	3	1	34

Fem av anmeldelsene er ennå ikke avgjort, to er frifunnet, og tre er henlagt. 23 saker er pådømt, som utgjør 9,5 % av 241 deltakere. Dersom de fem ikke-avgjorte sakene blir pådømt, vil antallet tilfeller av anmeldelser der skyld er avgjort øke til 28 av 241, som tilsvare ren tilbakefallsandel på 11,6 %. 9

7. Anmeldelser og avgjørelse etter aldersfordeling ved avsluttet tilsyn

Dette avsnittet tar utgangspunkt i utvalget på 241 deltakere (jf note 9):

33 deltakere var under 26 år eller yngre ved avsluttet tilsyn. Av totalt sju anmeldelser i denne aldersgruppen er to av sakene avgjort med frifinnelse, og to er ennå ikke avgjort. Dersom sistnevnte blir pådømt, får vi fem pådømte saker av 33 mulige i denne aldersgruppen, som utgjør en andel på 15,2 %.

I aldersgruppen 26 år til og med 29 år finner vi ingen anmeldelser, men aldersgruppen er heller ikke stor, bare 17 personer.

I aldersgruppen 30 til og med 39 år finner vi i utgangspunktet åtte anmeldelser av 48 mulige. Fem er pådømt. Én sak er henlagt, og anmeldelsen for båtpromille er avgjort med forelegg. Én tredje sak er imidlertid ikke avgjort. Dersom denne blir pådømt, og vi ser bort ifra den henlagte saken og anmeldelsen for båtpromille, ender vi opp med seks sannsynlig pådømte saker av 48 mulige, det vil si 12,5 %.

I aldersgruppen 40 til og med 49 år, finner vi 71 deltakere og 16 anmeldelser, der to saker er henlagt på grunn av bevisets stilling og to er ikke avgjort. Øvrige saker er pådømt; én betinget og resten ubetinget. Dersom de to sakene som ikke er avgjort blir pådømt, ender vi opp med 14 av 71 mulige, det vil si 19,7 %.

I aldersgruppen 50 til og med 59 år finner vi 54 deltakere og tre anmeldelser, der alle er pådømt, det vil si 5,6 %.

I aldersgruppen 60 år eller mer (eldste var nesten 76 år) finner vi 19 deltakere, der ingen er anmeldt for promille fram til 1.2.02.

Med et forventet tilbakefall på nesten 20 % skiller førtiåringene seg ut negativt i forhold til de øvrige aldersgruppene. De unge deltakerne under 26 år har en forventet tilbakefallsandel på over 15 %.

Resultatet er for så vidt ikke uventet. Det er blant førtiåringene vi finner de fleste gjengangerne med størst alkoholproblemer og antakelig en mer regelmessig kjøreatferd. De unge representerer derimot en høyere risiko på andre måter, for eksempel i egenskap av generelt mindre motivasjon og mindre livserfaring. Generelt mer risikosøkende kjøreatferd blant yngre øker også sannsynligheten for pågripelse. Flere undersøkelser har også påvist et relativt høyere tilbakefall blant promillister under 25 år, for eksempel Danielsen & Hammerlin (1995).

Pådomte og ikke-avgjorte anmeldelser etter aldersgruppe.

Tabell 7	Pådomte anmeldelser	Ikke avgjorte saker	Antall deltakere i aldersgruppe	Forventet* pådommelse	Forventet pådommelse i %
19–25 år	3	2	33	5	15,2
26–29 år	0	0	16	0	0
30–39 år	5	1	48	6	12,5
40–49 år	12	2	71	14	19,7
50–59 år	3	0	54	3	5,6
60 -	0	0	19	0	0
Sum	23	5	241	28	11,6

Note: Anmeldelser under tilsyn, båtpromille, henleggelse og frifinnelse ikke medregnet.

Tallene som er gjengitt i tabell 7 er ikke korrigerert med hensyn til eventuelle forskjeller i observasjonsperiode, endret utvalgsstørrelse og tilbakefallshindring i form av dødsfall.

8. Litt om dødelighet i utvalget

14 (5,6 %) av alle deltakerne i dette utvalget har dødd i tida etter avsluttet tilsyn. Én av disse var kvinne. En av de døde rakk å bli anmeldt og dømt for promillekjøring før dødsfallet inntraff. Det er ellers ikke registrert anmeldelser for promillekjøring etter avsluttet tilsyn blant de øvrige 13 døde.

Seks døde innen ett år etter avsluttet tilsyn, derav fire femtiåringer. Dødsårsak er ikke kjent. Gjennomsnittsalderen til de døde er 51 år. Totalt ni av dødsfallene (64 %) gjaldt personer i femtiårene. Det er 54 femtiåringer i hele utvalget. Det betyr at cirka 17 % av femtiåringene i utvalget er døde.

En dødsrate i utvalget på seks per 250 i løpet av ett år (2,4 %) er omtrent to og en halv ganger høyere enn den mannlige normalbefolkningen (= 0,974 %). For aldersgruppen 50-59 er den årlige, gjennomsnittlige dødsraten i den mannlige middelfolkemengden 0,575 %.¹⁰ Tilsvarende tall for utvalget gir en dødelighet på fire personer, dvs 7,4 % i løpet av ett år for 50-åringene.

Overdødeligheten blant femtiåringene i utvalget er med andre ord vel 12 ganger høyere enn for tilsvarende aldersgruppe i befolkningen for øvrig. Tallene gir grunn til en viss bekymring og indikerer at tilsyns- og/eller behandlingssinnsatsen bør intensiveres overfor de mest sårbare femtiåringene - i hvert fall ut fra menneskelige og sosiale hensyn.

De 14 døde fordeler seg slik med hensyn til tilhørighet til programsted: Fem fra Buskerud, fire fra Haugesund, tre fra Stavanger og to fra Østfold.

9. Kort vurdering av tilbakefallet

Denne målingen inneholder få individdata som gjør det vanskelig å vurdere om resultatet er bra eller dårlig. Evalueringsrapporten fra 1999 bygget på anonyme respondenter, som heller ikke gjør det mulig med en direkte kobling fra denne målingen og individdataene fra undersøkelsen fra 1999.

Tilbakefall er uansett et diskutabelt resultatmål, som også sier lite om hvorfor eller hvordan programmer virker eller ikke virker. (Danielsen, Hammerlin, Meek Hansen og Kristoffersen, 1998). Tilbakefallet er heller ikke det eneste suksesskriteriet som programmet bør vurderes ut fra.¹¹

Det er sannsynlig at promilledømte som har fått fengselsstraff de siste årene kan ha en høyere gjengangerandel, mindre ordnet livsførsel og større rusproblemer, som til sammen øker risikoen for tilbakefall. Det er ikke krav til fungeringsevne og noenlunde ordnet livsførsel for å sone, men i promilleprogram er dette et generelt krav for å kunne delta. En sammenligning mellom promilleprogramdeltakere og fengselsdømte ville dermed kunne gi promilleprogramdeltakerne et bedre resultat dersom man ikke korrigerer for disse forskjellene.

Det var opprinnelig tenkt å sammenligne promilleprogramdeltakerne med en matchet kontrollgruppe av ubetinget fengselsdømte, men forsøket måtte skrinlegges på grunn av vanskeligheter med å etablere

en kontrollgruppe i ettertid med tilstrekkelige, komparative data om promilledømte i fengsel, for eksempel med hensyn til alkoholproblemer.

I Skurtveit, Christophersen, Beylich & Mørland (1999) hevdes det at "... sannsynligheten for å 'overleve' residivforhold øker dersom man ikke hadde residivert i løpet av et par år og ikke hører til gruppen som ble arrestert med høypromille. De som opererer i et høyt promilleintervall, har relativt høy risiko for å bli pågrepet igjen mange år fremover i tid".

Til tross for flere deltakere med høy promille i promilleprogram, er tabell 2 i dette notatet likevel i samsvar med første del av ovenstående sitat. Det er derfor grunn til å tro at den samlede residivandelen neppe vil øke nevneverdig i utvalget. Dersom denne målingen gjentas senere, vil bildet neppe endre seg mye fra det resultatet som nå foreligger for dette utvalget.

I Gjerde & Mørland (1988) mener forfatterne at dersom utvalget i deres undersøkelse vektet mot en normalfordeling av promillekjørere, er det mulig å anslå at 30 % av promillekjørere kan forventes å bli pågrepet på nytt i løpet av en toårsperiode. 20 % av personene i deres undersøkelse ble arrestert innen ett år. **12**

Dersom vi antar at deltakerne i promilleprogram ikke avviker vesentlig fra en normalfordeling av promillekjørere anno 1988, gir tabell 2b i dette notatet forsiktig grunn til å betrakte resultatet fra denne målingen som positiv. Tabell 2b viser 7,8 % anmeldte i løpet av to år, som er klart bedre enn estimatet til Gjerde & Mørland. På den annen side er det litt tvilsomt om deltakerne i promilleprogram kan anses å avspeile en normalfordeling av promillekjørere fra slutten av åttitallet.

En undersøkelse blant førstegangsdømte promillister som deltok i et promillekurs ved Hof fengsel, avdekket et tilbakefall på 3,6 % både hos kursgruppe og kontrollgruppe ett år etter soning, - med andre ord ingen forskjell. Etter to og et halvt år var tilbakefallet 9 % hos kontrollgruppa og 7,1 % hos kursgruppa. Forskjellen var ikke stor nok til å være statistisk signifikant (Danielsen & Hammerlin, 1995). **13**

Evalueringsrapporten av promilleprogram i friomsorgen viste at over halvparten av deltakerne i promilleprogram var tidligere promilledømte. **14** Ved siden av kravet om erkjent alkoholproblem, gir dette økt risiko for tilbakefall. På den annen side er promilleprogram et mer langvarig og flersidig påvirkningstiltak, som burde gi større effekt enn et rent kursbasert tiltak av kort varighet.

Med et tilbakefall på 7,1 % etter 2,5 år kommer promillekurset i Hof fengsel litt bedre ut enn denne målingen, som viser et tilbakefall på 7,8 % etter 2 år, jf tabell 2b. Tilbakefall er da målt på samme måte, men utvalgene er litt forskjellige i størrelse (334 versus 232).

En undersøkelse av det svenske promillekurset "Rattfällan", der promilledømte i fengsel gjennomgikk et kurs på fire uker, viste et like stort tilbakefall som denne målingen; 7,9 % to år etter avsluttet soning (Törnros, 1992).

Det er ikke mulig å trekke noen konklusjon av denne sammenligningen av to promillekurs i fengsel og promilleprogram i frihet. Hof-undersøkelsen gjaldt dessuten førstegangsdømte for promille. Den lille forskjellen i tilbakefall kan derfor meget vel skyldes ulikhet i alkoholproblemer og andre livsvansker blant deltakerne i promilleprogram, til forskjell fra førstegangsdømte innsatte, som må antas å ha mindre problemer. Evalueringsrapporten fra 1999 viste for eksempel at 27 % av deltakerne befant seg i en livskriselignende livssituasjon ved siste promillekjøring. Dette tatt i betraktning, må man regne med et visst tilbakefall.

Min personlige oppfatning er at tilbakefallet er i en størrelsesorden som man realistisk sett antakelig må forvente av et kriminalitetsforebyggende tiltak overfor mange gjengangere. Tiltak overfor gjengangere innebærer alltid en høyst reell sannsynlighet for tilbakefall. Det er ikke dermed sagt at programmet ikke kan bli bedre og mer målrettet i sin støtte til deltakerne, slik at det er mulig å oppnå bedre resultater med hensyn til tilbakefall, jf blant annet anbefalinger til forbedringer i programmet i evalueringsrapporten fra 1999.

10. Sammenfatning

Her er noen oppsummeringspunkter fra dette notatet:

1. Tilbakefallsmålingen tar utgangspunkt i første registrerte anmeldelse for promillekjøring etter avsluttet tilsyn hos 250 deltakere, som tilsvarer omtrent 40 % av alle som har fullført programmet fram til og med år 2001.
2. Målingen omfatter mange deltakere som deltok tidlig i forsøksperioden. Resultatet kan dermed ikke uten videre generaliseres til hele deltakerpopulasjonen.
3. Av et korrigert utvalg på 241, finner vi totalt 28 anmeldelser etter avsluttet tilsyn (= 11,6 %), der saken er pådømt eller ennå ikke avgjort per 1.2.02.
4. En tredjedel av anmeldelsene skjer innen ett år etter avsluttet tilsyn. Ca. to tredjedeler av anmeldelsene skjer innen to år etter avsluttet tilsyn.
5. En observasjonsperiode på ett år, viser en tilbakefallsandel på 3,8 %. Ved to år er andelen 7,8 %.
6. I gjennomsnitt er ny promillekjøring registrert ca. ett og et halvt år etter avsluttet tilsyn. Det seneste tilfellet skjer 3,4 år etter tilsyn.
7. Anmeldeshyppigheten er relativt sett ca. 50 % høyere for menn enn kvinner i utvalget. Kvinneandelen i utvalget er imidlertid vesentlig mindre.
8. 40-åringene i utvalget har det høyeste, registrerte tilbakefallet – nesten 20 %.
9. 14 deltakere i utvalget er døde. Dødeligheten blant deltakerne er ca. 2,5 ganger høyere enn for normalbefolkningen.
10. Femtiåringene i utvalget har en overdødelighet som er ca. 12 ganger høyere enn tilsvarende aldersgruppe i befolkningen. Innsatsen overfor de mest slitne og sårbare femtiåringene bør økes.

Referanser:

Danielsen, T. & Hammerlin, Y.: Fylla har skylda. En evaluering av promillekurset ved Hof arbeidskoloni. KRUS. Dokumentasjon & debatt 1/95.

Danielsen, Hammerlin, Meek Hansen og Kristoffersen (1998). Om det problematiske ved å anvende tilbakefall som suksesskriterium for programvirksomhet i kriminalomsorgen. Internt notat, KRUS.

Gjerde, H. & Mørland, J. (1991): Høy residivisme blant promillekjørere. Samferdsel no. 8, s. 30.

Gjerde, H. og Mørland, J. (1988): A two Year Prospective Study of Rearrests for Drunken Driving. Scandinavian Journal of Social Medicine, vol. 16, no. 2, s. 111-113.

Kristoffersen, R. (1999): Promilleprogram i friomsorgen. Om deltakerne og deres erfaringer. KRUS. Dokumentasjon & debatt 1/99.

Skurtveit, S., Christophersen, A.S., Beylich, K.M. & Mørland, J. (1999): Gjentatt kjøring i påvirket tilstand. Tidsskrift for den Norske lægeforening nr. 7, 119:959-63.

Törnros, J (1992): Rattfällan. VTI-rapport 371. Lindköping. Sverige.

Noter:

¹Ny promillekjøring skal normalt medføre avbrudd i programmet. Trolig dreier dette seg om saker der enten kommunikasjonen mellom politiet og friomsorgen har sviktet, eller der bruddmelding har blitt sendt for sent til at det har fått konsekvenser for deltakelsen i programmet.

²Båtpromille er ikke helt sammenlignbart med vanlig promillekjøring, og jeg velger derfor å holde denne saken utenfor. Det kan imidlertid være ulikt syn på om båtpromille skal regnes som tilbakefall eller ikke. To av de henlagte anmeldelsene er henlagt på grunn av bevisets stilling. Den tredje

anmeldelsen er henlagt med begrunnelsen "intet straffbart forhold".

³En fra Bodø og en fra Haugesund.

⁴Følgende vurdering er gjengitt fra side 37 i rapporten: "Respondentene fra Buskerud skiller seg ut med flest selvrapporterte tilbakefall. Bare fire av 22 oppgir ingen tidligere promilledom.

Observasjonen kan tyde på at Buskerud legger vekt på kriteriet om gjentatt promille. På motsatt side finner vi at over halvparten av respondentene fra Rogaland oppgir ingen tidligere promilledom. Selv om vi tar forbehold om noen uriktige opplysninger og ulikt antall respondenter fra fylkene, er det rimelig å tro at disse forskjellene i noen grad avspeiler en forskjell mellom fylkene når det gjelder vektlegging av kriteriet om gjentatt promillekjøring i forhold til andre kriterier.

⁵Se for eksempel Skurtveit, Christophersen, Beylich & Mørland (1999).

⁶Jeg er imidlertid usikker på i hvilken grad dette prinsippet følges. Mange målinger redegjør ikke godt nok for hvordan residivet er beregnet.

⁷Dersom tilbakefall registreres for personer som har residivert før observasjonsperiodens utløp, men der personene ikke oppfyller observasjonskravet, vil beregning av residivandeler inkludere personer som selv ikke oppfyller utvalgsriteriet om oppfylt observasjonstid. Dette vil kunne gi en overrepresentasjon av tilbakefallet, regnet i prosent av utvalget.

⁸For steder med bare ett tilbakefall vil ikke beregning av gjennomsnitt eller minimum/maksimumsverdier tilføre ny informasjon, men for ordens skyld er de likevel tatt med i tabellen.

⁹250 deltakere minus 3 residiv under tilsyn, 3 henlagte saker, 2 frifunne og 1 båtpromille avgjort med forelegg = korrigert utvalg på 241 deltakere.

¹⁰Kilde: SSB.

¹¹Jf Kristoffersen, 1999. Rapporten peker blant annet på at programmet ser ut til å ha flere positive sidegevinster, som primært ikke retter seg mot promillekjøring som problem.

¹²Et annet sted hevder de samme forfatterne at den forventede residivandelen er omtrent 40 % over en femårsperiode (Gjerde & Mørland 1991).

¹³Kurset som ble evaluert, var imidlertid av så begrenset karakter (2 dagers undervisning), at det virker rimelig at forskerne ikke klarte å påvise noen signifikant resultatforskjell.

¹⁴Beregning på grunnlag av anonymisert selvrappotering.

Dato: 20.08.02